

Pilot “Opkopen schulden” Een tussentijdse evaluatie

Stimulansz
Karin van Nuland
januari, 2018

Inleiding

In maart 2016 is in de gemeente Helmond een pilot gestart voor een innovatieve omgang met de schuldenproblematiek. Tijdens de armoedeconferentie in 2015 bleek dat er behoefte was om voor sommige huishoudens de belemmeringen tot de toegang tot de schuldhulpverlening weg te nemen. Dit is de voorzet geweest voor de pilot “Opkopen schulden”. In de pilot wordt gekeken of het mogelijk is om door het wegnemen van een of meerdere schulden een schuldregeling tot stand te brengen.

In de nota Minimabeleid 2015-2018 is de pilot ‘Opkopen van (kleine) schulden huishoudens (incl ZZP-ers) met tegenprestatie’ opgenomen. Hiervoor is in 2016 en 2017 jaarlijks een bedrag van € 50.000 gereserveerd.

Doel van de pilot

Het doel van deze pilot is om inwoners die geen aanspraak kunnen maken op voorliggende voorzieningen én waar een of meerdere kleine schuld(en) een traject richting schulddienstverlening óf arbeid in de weg staat een helpende hand toe te steken. Dit gebeurt door middel van het opkopen van de schulden waardoor het mogelijk gemaakt wordt om een verdere dienstverlening in te zetten. Op deze manier wordt voorkomen dat er grotere, moeilijker te hanteren schulden ontstaan.

Het is in principe niet de bedoeling dat grote schulden worden opgekocht. In deze pilot worden kleine, beginnende schulden opgekocht. Gezien het belang van maatwerk in deze pilot is niet bij voorbaat een bedrag vastgelegd.

De pilot heeft geen preventief oogpunt maar is ontstaan om de toegang naar schulddienstverlening te vergroten.

Wanneer succesvol?

De pilot is geslaagd wanneer het perspectief van de inwoner is verbeterd. Dit kan bijvoorbeeld zijn doordat zij in een regulier traject kunnen worden opgenomen of dat de schulden zodanig zijn teruggebracht dat zij geen belemmering meer zijn voor het dagelijks functioneren.

Het projectteam

Het project is uitgevoerd door een projectteam bestaande uit medewerkers van de gemeente Helmond en Senzer. Vanuit de gemeente Helmond nemen een medewerker schulddienstverlening, een medewerker bijzondere bijstand en een beleidsmedewerker sociaal domein deel. Vanuit Senzer is een klantmanager re-integratie aangesloten in verband met de tegenprestatie.

De medewerker schulddienstverlening en medewerker bijzondere bijstand hebben de “lead” bij de afhandeling bij de aanvraag. De beleidsmedewerker heeft de rol als coach, reflector en beslisser in het projectteam. De re-integratiecoach is verantwoordelijk voor het inrichten van de tegenprestatie.

Onderzoeksvraag

Een advies uitbrengen voor het vervolg van de pilot “Opkopen schulden” aan de hand van een procesevaluatie van de pilot en een dossieranalyse.

Deelvragen:

- 1 Beknopte evaluatie van het proces rondom “Opkopen schulden”
- 2 Dossieranalyse van de aangemelde dossiers voor de pilot “Opkopen schulden”
- 3 Beknopte kosten- en batenanalyse
- 4 Formuleren van de conclusies en advies over het vervolg van de pilot

Plan van aanpak

De evaluatie achteraf (ex post evaluatie) is een beknopte evaluatie van het proces en een dossieranalyse om de effectiviteit en de impact van de pilot vast te kunnen stellen.

Het evaluatieonderzoek wordt uitgevoerd door een dossieranalyse en interviews met de betrokken partijen (projectgroep en huishoudens waarvan de schulden zijn afgekocht). Een beknopte kosten/batenanalyse is met de huidige gegevens niet mogelijk, omdat de (lange termijn) effecten niet zijn opgenomen in het archief.

In de interviews met de projectgroep en huishoudens is informatie verzameld om het proces en het resultaat van de pilot te evalueren.

In de dossieranalyse worden de volgende aspecten onderzocht:

- Het aantal aanmeldingen voor de pilot, aantal toekenningen en afwijzingen;
- Inventariseren van de motivaties van de toegekende en de afgewezen aanvragen;
- Voldoet het eindresultaat van het vooraf gestelde effect;
- Inventariseren hoe de afgewezen aanvragen hun weg hebben vervolgd, het zogenaamde natraject
- Zijn er grotere of moeilijkere schulden voorkomen door de schulden op te kopen?
- Heeft het opkopen van schulden hogere maatschappelijke kosten voorkomen?
- Hoe is de tegenprestatie vorm gegeven en met welke motivatie?

Leeswijzer

Dit evaluatierapport is opgebouwd uit drie gedeelten. Als eerste wordt het proces geëvalueerd, daarna wordt de dossieranalyse beschreven. Deze twee onderdelen vormen samen de onderbouwing voor het derde gedeelte; Conclusies en advies.

Evaluatie van het proces

Om het proces te evalueren zijn de (oud)projectleden geïnterviewd. De re-integratie coach was helaas door ziekte verhinderd. Tijdens het interview is het proces geëvalueerd in drie stappen. Het proces wordt in deze evaluatie omschreven als “het geheel van samenhangende activiteiten”.

1. De start

De destijds betrokken beleidsmedewerker heeft een projectteam opgericht bestaande uit medewerkers met 4 verschillende functies; een schulddienstverlener, een medewerker bijzondere bijstand, een re-integratie coach en de verantwoordelijk beleidsmedewerker. Iedereen heeft een rol in de pilot vanuit zijn/haar professie. Voor de pilot “Opkopen schulden” is een nieuw proces gebouwd.

De pilot is ‘regelarm’ ingevoerd. Om de aanvragen te kunnen afhandelen, heeft het projectteam een aantal criteria geformuleerd waaraan de aanvraag moet voldoen:

1. Er mag geen sprake zijn van een gemeentelijke voorliggende voorziening. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bijzondere bijstand;
2. Het gaat om een schuld die een traject richting bijvoorbeeld Schulddienstverlening of arbeid in de weg staat;
3. De schuld mag niet ontstaan zijn door verwijtbare fraude;
4. Aan de deelnemers wordt gevraagd of zij bereid zijn een tegenprestatie te leveren. Dit kan bijvoorbeeld zijn enkele dagdelen meedraaien in een wijkaccommodatie of op een school maar ook het volgen van een budgetteringscursus. Een re-integratiecoach van Senzer bepaalt in nauw overleg met de kandidaat wat de eventuele tegenprestatie wordt, in alle gevallen zal maatwerk worden toegepast.

De pilot is via een (digitale) brief gecommuniceerd met de maatschappelijke partners in Helmond, zoals bijvoorbeeld LEV, Super Sociaal, kerken, woningcorporaties en Stichting Leergeld. Het proces en de criteria zijn in de brief aangegeven.

2. Het verloop

Het projectteam heeft iedere aanvraag in gezamenlijkheid afgehandeld. De schulddienstverlener en de medewerker bijzondere bijstand beoordeelden de casus op de gestelde criteria. De verantwoordelijk beleidsmedewerker was hierbij aanwezig. In een gezamenlijk overleg werd besloten of de schulden werden opgekocht. De beleidsmedewerker stelde de beschikking op en de schulddienstverlener handelde de aanvraag af. De beleidsmedewerker vroeg door middel van een subsidieaanvraag de gelden aan waarmee de schulden werden opgekocht.

De samenwerking tussen de verschillende professionals wordt als zeer waardevol ervaren. Door het delen van kennis is er in een aantal casussen tot een andere, betere, oplossing gekomen dan het opkopen van de schulden. In een aantal gevallen was een fonds of de bijzondere bijstand een passende voorliggende voorziening. In een aantal andere gevallen bleken de schulden, waarvoor de pilot was benaderd, niet belemmerend te zijn voor het aanvragen van een schuldhulpverlening.

3. De resultaten

Het projectteam geeft aan dat er mooie resultaten zijn behaald. Elf aanvragen zijn toegekend, zodat de belemmering voor de toegang tot schulddienstverlening of de voortzetting van de schulddienstverlening, is weggenomen. Het aantal aanvragen was minder dan verwacht. Bij de start van de pilot zijn de maatschappelijke partners op de hoogte gebracht, daarna is er niet meer gecommuniceerd over de pilot. De aandacht voor de pilot kan hierdoor weggezakt zijn.

Er heeft geen tussentijdse evaluatie plaats gevonden. Hierdoor worden evt knelpunten tussentijds niet gesignaleerd en kan er tussentijds niet bijgesteld wordt worden.

Het projectteam vraagt zich af of de criteria niet te streng geformuleerd zijn. De criteria zijn opgesteld om de toegang tot schulddienstverlening of het voorzetten van de schuldregeling mogelijk te maken. De mogelijkheid om schulden op te kopen die een belemmering vormen voor het dagelijks functioneren is per abuis niet opgenomen in de criteria.

De voorlichting over de pilot was vooral gericht op het betrekken van de maatschappelijke partners in de rol als aanvragers. De professionals in het maatschappelijk middenveld zijn vaak generalisten. De specifieke kennis over de toegang van schulddienstverlening is niet bij alle maatschappelijke partners bekend. Ruim de helft van de aanvragen voldeed niet aan de gestelde criteria van de pilot.

Het multidisciplinair werken is door het projectteam als leerzaam ervaren. De diverse kwaliteiten in het projectteam konden de criteria goed beoordelen. Het intensief samenwerken rondom de aanvraag en de verschillende beoordelingsmomenten maakt de looptijd van de aanvraag lang. En vraagt veel tijdsinvestering van de leden van de projectgroep. Het gehele traject van melding en uitbetaling kon 3 a 4 maanden duren. Door het beperkt aantal aanvragen was het mogelijk om elke casus in de projectgroep te bespreken. Bij meer aanvragen moet het proces efficiënter worden ingericht.

De werkzaamheden van de leden van de projectgroep zijn niet vastgelegd in hun taakomschrijving. Dit is noodzakelijk voor de verduurzaming van de pilot.

Financiële verantwoording

Voor de pilot "Opkopen schulden" is € 50.000 per jaar beschikbaar gesteld voor een periode van 2 jaar.

Jaartal	Uitgekeerd om schulden op te kopen	Onderbesteding
2016*	€ 4.863,11	€ 45.136,89
2017	€16.270,99	€ 33.729,01

*de pilot is gestart in de tweede helft van 2016

Dossieranalyse

In de dossieranalyse zijn alle ingediende aanvragen onder de loep genomen. Hieronder treft u een overzicht van de dossieranalyse.

Aanmeldingen

In totaal hebben 23 huishoudens zich gemeld bij de gemeente Helmond voor de pilot “Opkopen schulden”. Van deze 23 aanvragen zijn 11 aanvragen toegekend en 12 aanvragen zijn niet in behandeling genomen. De 11 toegekende aanvragen zijn afkomstig van afdeling BMS, de schulddienstverlening van de gemeente Helmond. De aanvragen van de maatschappelijke partners; Super Sociaal (5 aanvragen) en Hart voor Minima (1 aanvraag) zijn niet verder in behandeling genomen. In de meeste gevallen omdat de benodigde gegevens niet zijn aangeleverd of omdat er een voorliggende voorziening is. De andere aanvragen die niet verder in behandeling zijn genomen komen van de gemeente Helmond; schulddienstverlening, trajectregisseur bijzondere doelgroepen en de jongeren en gezinscoach.

Resultaten pilot Opkopen schulden				
	Aantal	Super sociaal	Gemeente Helmond	Hart voor Minima
Aanvragen	23	5	17	1
Toekenningen	11	0	11	0
Afwijzingen	12	5	6	1

Het beoogde effect

In 7 van de 11 toegekende aanvragen is de reden van toekenning het voortzetten van de schulddienstverlening. In de lopende schuldregeling is een nieuwe schuld ontstaan. Bijvoorbeeld tijdens het opstarten van beschermingsbewind of een naheffing van de belastingdienst. Door deze schulden op te kopen, kan de schuldregeling voortgezet worden. Het tussentijds beëindigen van een schuldregeling kan verstrekende gevolgen hebben. Zo krijgen de schuldeisers hun oude incassokosten terug en wordt de schuldenaar voor 3 jaar uitgesloten voor de schulddienstverlening.

Twee aanvragen zijn gehonoreerd zodat de schulddienstverlening kan starten. In beide gevallen is de alimentatie op nihil gesteld, zodat er aflossingsruimte voor de schuldeisers kwam.

Een aanvraag is toegekend om een stabiele leefsituatie te creëren en een aanvraag is toegekend om een schuld te vergoeden die ontstaan is door een verkeerd advies van de advocaat.

Toekenning aanvragen							
jaar	huishouden	aanvrager	Doel	Wat is voorkomen	Tegenprestatie	Openstaand	Soort schuld
2016	alleenstaande	Gemeente Helmond	stabiele leefomgeving	hogere maatschappelijke kosten.	niet bekend	€ 574,36	een woning vanuit daar aan probleem en te werken
2016	alleenstaande	sdv	voorzetting sdv	stopzetten sdv, totale schuld is € 58.000	niet bekend	€675,28	inlopen van de boedelachterstand
2016	alleenstaande	sdv	voorzetting sdv	Tussentijdse beëindiging SDV	niet bekend	€ 242,17	Taxikosten ivm ziekte
2016	samenwonen met kinderen	sdv	voorzetting sdv	Tussentijdse beëindiging SDV	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 523,00	Foutief verzamelinkomen. belastingaanslag
					Totaal:	€ 2.014,81	

jaar	huishouden	aanvrager	Doel	Wat is voorkomen	Tegenprestatie	Openstaand	Soort schuld
2017	echtpaar	sdv	voorzetting sdv	Tussentijdse beëindiging SDV	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 1.687,65	werkgever weigert loon uit te betalen.
2017	echtpaar	sdv	voorzetting sdv	Tussentijdse beëindiging SDV	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 1.483,99	een oude tandartsrekening
2017	alleenstaande	sdv	schuldenlast niet groter door een nieuw schuld	escalatie schuldenproble matiek	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 1.749,96.	schuld buiten toedoen ontstaan. Schuldsanering niet mogelijk
2017	alleenstaande ouder	sdv	voorzetting sdv	uitval op werk, Tussentijdse beëindiging SDV	Nee, aanvrager werkt 40 uur	€ 1.154,72	een stabiele financiële situatie creëren
2017	alleenstaande	sdv	toegang tot sdv	escalatie schuld, uitzichtlo ze situatie	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 2.787,00	Nihilstelling alimentatie
2017	echtpaar	sdv	toegang tot sdv	escalatie schuld, uitzichtlo ze situatie	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 2.787,01	Nihilstelling alimentatie
2017	echtpaar	sdv	voorzetting sdv	Tussentijdse beëindiging SDV	Beschikking. Doorverwezen naar Senzer	€ 4.620,66	beslaglegger nieuwe schuld. Weinig informatie
					Totaal:	€ 14.521,03	

Van de 12 aanvragen die niet verder in behandeling zijn genomen, zijn 6 aanvragen gedaan om de kleine schuldenlast af te lossen. De aanvragers hadden de pilot “Opkopen schulden” nodig om schuldenvrij te worden. In totaal 3 aanvragen zijn gedaan om door het afbetalen van een of meerdere kleinere schulden toegang tot de schulddienstverlening te krijgen. Het projectteam was na het bespreken van oordeel dat de schulddienstverlening ook met de schulden mogelijk was.

De twee aanvraag om kleine schulden af te lossen voor een stabiele leefsituatie (inrichting huis en aflossing boete) zijn afgewezen, omdat eerst een aantal andere acties ondernomen moesten worden. Een aanvraag om de boedelachterstand in te lopen door middel van de pilot is ook niet in behandeling genomen.

Door de huidige manier van dossiervorming is niet te herleiden hoe de aanvragen die niet in behandeling zijn genomen, zich hebben ontwikkeld. Is de schuldenproblematiek toegenomen? Zijn er andere oplossingen gevonden?

Aanvragen niet in behandeling genomen					
huishouden	melding (wie)	Doel	Openstaand	voorliggende voorziening	aanvullende informatie
Alleenstaande	Super Sociaal	schuldenvrij	€ 2.000,00	sdv	roodstand wegwerken.
Alleenstaande	Super Sociaal	schuldenvrij	€ 1.300,00	bijzondere bijstand	inrichting
alleenstaande	sdv	schulddienstverle ning mogelijk maken	€ 2.674,04	nee	2 niet saneerbare boetes, auto in bezit
alleenstaande ouder	Super Sociaal	basis inrichting huis en schuldenvrij	€ 4.248,65	Een fonds of renteloze lening voor inrichting	
alleenstaande	Super Sociaal	schuldenvrij	€ 1.581,00	nee	geen reactie op de aanvullende vragen gekomen.
alleenstaande ouder	hart van minima	schuldenvrij	€ 1.926,00	nee	geen reactie op de aanvullende vragen gekomen.

samenwonend met kinderen	Gezinsjongeren coach	schuldenvrij	€ 2.419,00	sdv	Er bleek al een schuldregeling te lopen
Alleenstaande ouder	sdv	sdv mogelijk maken	€ 6.740,00	fonds en WSNP	onterecht verkregen kinderopvangtoeslag
alleenstaande	St.Maatschappelijke Opvang	Sdv mogelijk maken	€ 2.137,52	huurschuld kan in de schuldregeling	onduidelijk is waarom de schuld 100% betaald moet worden
alleenstaande	Trajectregisseur bijz. doelgroepen	stabiele leefomgeving	€ 3.786,28	Senzer	geen inkomen
alleenstaande	Super Sociaal	schuldenvrij	€ 2.514,86	nee	deurwaarder (beslag), huur en zorgverzekering
alleenstaande	sdv	achterstand boedel inlopen	€ 11.400,00	nee	achterstand op de boedel inlopen
		Totaal	€ 42.727,35		

De tegenprestatie

Van de 11 toegekende aanvragen hebben 7 huishoudens de voorwaarde voor de tegenprestatie gekregen. In de beschikking staat opgenomen dat de huishoudens contact moeten opnemen met Senzer. Twee huishoudens hebben daadwerkelijk contact opgenomen met Senzer om de tegenprestatie vorm te geven. De tegenprestatie is uiteindelijk niet tot stand gekomen.

Één aanvrager heeft de voorwaarde van tegenprestatie niet opgelegd gekregen in verband met een 40-urige werkweek en zorgtaken. Van drie aanvragen is de beschikking niet opgenomen in het archief waardoor niet vast te stellen is of de tegenprestatie als voorwaarde is opgelegd.

Conclusies en advies

Na de evaluatie van het proces en de dossieranalyse zijn we tot de volgende conclusies en adviezen gekomen.

De conclusies

Na het interview met het projectteam, een aanvrager en het dossieronderzoek kan geconcludeerd worden dat het project mooie resultaten heeft opgeleverd. Zo hebben elf huishoudens binnen de gemeente Helmond een grote stap richting een schuldenvrije toekomst kunnen zetten. De pilot was nodig om hierin een doorbraak te kunnen forceren.

Daarnaast heeft het projectteam functie overstijgend gewerkt in deze pilot. Het projectteam geeft aan veel geleerd te hebben tijdens de pilot; van elkaars professie, het samenwerken en het werken vanuit het effect in plaats van het naleven van de regels. De pilot heeft veel positieve energie gegeven.

Aantal aanvragen

De aanvragen zijn achtergebleven bij de verwachting vooraf. Daarnaast is ruim de helft van de aanvragen niet in behandeling genomen om eerder genoemde redenen. Hieronder volgen een paar mogelijke oorzaken voor het achterblijven van het aantal toegekende aanvragen:

1. De opzet was om de pilot regelarm op te zetten. Om de aanvragen “eerlijk” te kunnen afhandelen zijn een aantal criteria opgesteld. In de aanloop naar de pilot is de mogelijkheid om schulden op te kopen die een belemmering zijn in het dagelijks functioneren van de aanvrager, uit beeld geraakt. Waardoor het aantal potentiële aanvragers lager wordt.
2. Een andere reden kan zijn gelegen in het gekozen communicatieplan. Bij de aanvang van de pilot is gecommuniceerd naar de maatschappelijke partners. Tussentijds is niet gecommuniceerd, waardoor de aandacht voor de pilot is weggezakt. De aanvragen vanuit het maatschappelijk middenveld zijn afgewezen. Dit werkt niet motiverend voor de volgende aanvraag.
3. Daarnaast is gekozen om de maatschappelijke partners de rol als aanvrager/doorverwijzer te geven in de pilot. De gegevens die nodig zijn om de aanvraag af te handelen, zijn bij deze partijen niet bekend. Veel aanvragen zijn daarom niet in behandeling genomen.
4. De pilot biedt geen oplossing voor het probleem voor wat het huishouden of maatschappelijk middenveld ervaart bij het oplossen van de (problematische) schuldensituatie. De pilot is tot stand gekomen vanuit een wens van het maatschappelijk middenveld tijdens de armoedeconferentie in 2015. Het maatschappelijk middenveld is niet betrokken bij de inrichting van de pilot.

Het proces

Voor de pilot is een proces vormgegeven. Het proces van aanmelden tot uitbetalen duurt tussen de 3 en 4 maanden. Gezien het explosieve karakter van (problematische) schulden is een kort en snel proces noodzakelijk. Op dit moment is het administratieproces nog niet gestandaardiseerd. Het opkopen van de schulden gaat door middel van het verstrekken van subsidie. Dit proces kost relatief veel tijd.

De werkzaamheden voor de pilot zijn niet opgenomen in de reguliere werkzaamheden (takenpakket) van de leden van de projectgroep. De werkzaamheden voor deze pilot “moeten erbij”. Dit maakt het proces kwetsbaar bij verlof of ziekte.

Bij de dossieranalyse blijkt dat alleen aanvragen via de gemeente Helmond zijn toegekend. Zij hebben de benodigde gegevens tot hun beschikking en kennen de werkwijze van de schulddienstverlening goed. Dit kan betekenen dat de kennis over de werkwijze van de schulddienstverlening bij het maatschappelijk werk nog tekort schiet.

De tegenprestatie

In de pilot is het niet tot een tegenprestatie gekomen. De verantwoordelijkheid voor het vormgeven van de tegenprestatie lag bij de afdeling Werk & Inkomen. De afdeling Werk & Inkomen is sinds 2017 ondergebracht bij Senzer. De werkzaamheden voor deze pilot zijn niet “meeverhuisd” naar Senzer. De projectmedewerker heeft geen mandaat vanuit Senzer om werkzaamheden te verrichten voor de pilot.

De tegenprestatie heeft een vrijblijvend karakter. De aanvrager moet zelf contact opnemen met Senzer om de tegenprestatie vorm te geven. Doet de aanvrager dit niet dan onderneemt Senzer geen actie. De tegenprestatie kan juridische gezien niet worden afgedwongen.

Het gewenste effect

De gelden van de pilot zijn ingezet voor het wegnemen van belemmeringen om een schulddienstverlening in gang te zetten of schuldregeling voort te zetten. Het gewenste effect is bereikt in 11 van de 23 aanvragen.

De toegekende aanvragen hebben op korte termijn effect gehad. De aanvragers zijn de door de pilot toegelaten tot de schulddienstverlening of kunnen de opgestarte schuldregeling voortzetten. De lange termijneffecten: of de aanvragers de schuldregeling, de gehele 3 jaar, ook succesvol doorlopen hebben is nog niet bekend.

Regelarm?

De pilot is gecommuniceerd als regelarm met een paar criteria. Uit de dossieranalyse blijkt dat de maatschappelijke instanties en aanvragers veel informatie moeten overleggen, voordat het projectteam de aanvraag in behandeling kan nemen. Dit veroorzaakt veel administratieve druk bij aanvrager, maatschappelijk middenveld en het projectteam. Het haalt de snelheid en kracht uit de pilot.

Het projectteam geeft aan zoekende te zijn naar een goede verhouding tussen regelarme ruimte en gelijkheid voor de inwoners. De vrees voor precedentwerking is een aantal keren genoemd.

Financiële verantwoording

Voor de pilot “Opkopen schulden” is € 50.000 per jaar beschikbaar gesteld voor een periode van 2 jaar. Het geringe aantal toegekende aanvragen heeft geleid tot een onderbesteding van € 45.136,89 in 2016 en € 33.729,01 in 2017. De pilot in 2016 is feitelijk in de tweede helft van 2016 gestart.

Het advies

De pilot “Opkopen schulden” is een leerzame pilot geweest. De huishoudens en de medewerkers van de gemeente Helmond zijn tot een mooie, effectieve, dienstverlening gekomen. De pilot sluit aan bij de dienstverlening van de gemeente Helmond om mogelijk te maken wat nodig is.

Het advies is om de pilot “Opkopen schulden” een vervolg te geven. De pilot sluit aan bij de dienstverlening die de gemeente Helmond wil bieden; Werken vanuit vertrouwen en mogelijk maken wat nodig is. De pilot verbindt professionals van verschillende disciplines in het sociale domein. Om het aanbod van de pilot beter te laten aansluiten bij de vraag vanuit maatschappelijk middenveld zijn een aantal aanpassingen in de pilot “Opkopen schulden” wenselijk.

Uit de evaluatie zijn een aantal verbeterpunten naar voren gekomen voor de reguliere pilot “Opkopen schulden” in de gemeente Helmond. Hieronder volgt een opsomming.

1. *Om de pilot beter te laten aansluiten bij de vraag vanuit het sociaal domein moet de doelstelling van de pilot verbreed worden, naar bijvoorbeeld “het vergroten van maatschappelijke participatie”.*

De pilot is nu georganiseerd rondom het wegnemen van belemmeringen om de schulddienstverlening op te starten of voort te zetten. Door de doelstelling ruimer te formuleren sluit het aanbod beter aan bij de vraag vanuit het sociale domein. Een oplossing voor de financiële problemen of stabilisatie van de schuldenproblematiek is hiervoor vaak de belangrijkste stap. Per casus zou bekeken moeten worden wat er nodig is om het gewenste effect “het vergroten van de maatschappelijke participatie” mogelijk te maken. De omgekeerde toets is hiervoor een goede methodiek om met de betrokken professionals een casus te bespreken, taken vast te leggen en voortgang te monitoren. Door de verslaglegging van de motivatie van de gemaakte keuze wordt precedent werking voorkomen.

2. *De communicatie, zowel intern als extern, over de kaders en de doelstelling is belangrijk om de pilot succesvol te laten zijn.*

De kaders en doelstellingen van de pilot moeten duidelijk zijn bij de betrokken partijen. Op deze manier worden teleurstellingen voorkomen. Intervisie voor het projectteam maar ook intervisie met het maatschappelijk middenveld is belangrijk om de kaders en doelstelling te blijven toetsen. Het kunnen en willen leren, moet een belangrijk onderdeel zijn van de pilot.

3. *Het proces van de pilot “Opkopen schulden” lean maken.*

Het proces moet snel en zonder veel verantwoordingsmomenten worden ingeregeld. Dit kan door de beslissingsbevoegdheid laag in de organisatie neer te leggen. Bij het lean inrichten van het proces worden ook de middelen besproken. Op dit moment vindt de financiering per aanvraag plaats door middel van een subsidie aanvraag bij de gemeente. Deze procedure is tijdrovend. Logischer zou zijn om één budget beschikbaar te stellen voor de pilot en beslissingen over dit budget neer te leggen bij de beslisser(s).

4. *Het administratieve proces inrichten, zodat monitoring, verantwoording en tussentijdse evaluatie mogelijk is.*

De gemaakt afspraken met de aanvrager in het kader van de pilot moeten goed worden vastgelegd. Het opkopen van de schuld(en) is vaak onderdeel van een groter traject, waarbij er van de aanvrager ook vervolgstappen worden verwacht. Deze afspraken moeten worden vastgelegd om het traject te kunnen monitoren en later te kunnen evalueren. Niet alleen de informatie over toegekende aanvragen is belangrijk. De aanvraag die niet in behandeling wordt genomen, bevat ook nuttige informatie voor de doorontwikkeling van de pilot.

Om tot een kosten/baten analyse te komen, zijn bepaalde gegevens nodig. Deze gegevens vooraf opnemen in het administratieproces.

5. *De tegenprestatie sterker neerzetten in het proces en de werkzaamheden hiervoor beleggen binnen Senzer.*

De projectgroep vindt het belangrijk dat het leveren van een tegenprestatie een onderdeel blijft van de pilot. De tegenprestatie is niet wettelijk verplicht te stellen, want het verstrekte bedrag is een gift. “Het voor wat, hoort wat”-principe is belangrijk in deze pilot. De aanvrager kan door middel van een tegenprestatie iets terug doen voor de maatschappij, ook al zijn er geen financiële middelen.

6. *Het betrekken van het maatschappelijk middenveld bij het vormgeven van de pilot “opkopen schulden 2.0”*

De pilot is opgezet vanuit een wens van het maatschappelijk middenveld, maar de aanvragen die het maatschappelijk middenveld heeft aangedragen zijn om verschillende redenen afgewezen. Om het aanbod van de pilot beter te laten aansluiten bij de vraag vanuit het sociale domein, is het belangrijk om de kaders en doelstelling gezamenlijk vorm te geven.

7. *Om regelarme budgetten succesvol in te zetten, is het belangrijk om te kunnen werken vanuit vertrouwen.*

Het regelvrije karakter van ‘regelarme budgetten’ botst met de behoefte om te kunnen controleren op rechtmatigheid en versterkt de angst voor precedentwerking. De pilot kan succesvol worden doorgezet als er op meerdere niveaus sprake is van vertrouwen. Vertrouwen tussen wethouders en beleidsmedewerkers, tussen beleidsmedewerkers en de andere leden van de projectgroep en tussen ambtelijke organisatie en het maatschappelijk middenveld. Hiervoor is het belangrijk dat professionals met elkaar in gesprek zijn en op de hoogte zijn van elkaars taken en rollen.

8. *Het projectteam bestaat uit diverse professionals uit het sociale domein.*

Wanneer het kader en de doelstelling van de pilot wordt vergroot, heeft dit ook consequenties voor de samenstelling van het projectteam. Belangrijk is dat het projectteam het vertrouwen en tijd krijgt van de organisatie.